

ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΡΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ (ΜΕΡΟΣ Γ΄)

Πραγματικά δεν υπάρχει ωραιότερο και ποιητικότερο συναίσθημα από το amae (γλυκύτητα). Δηλώνει το μεγαλείο, την άφατη γοητεία που αισθάνεται κάποιος όταν το σύνολο στο οποίο ανήκει τον θέλει και εκείνο, όσο το επιθυμεί ο ίδιος. Δεν υπάρχει πιο γόνιμο συναίσθημα από εκείνο που νοιώθει κάποιος, όταν βρίσκεται ανάμεσα σε φίλους, συνανθρώπους και συνεργάτες του, που τον θέλουν και επιζητούν το να είναι μαζί τους. Η παράσταση είναι απόλυτα συμβολική. Στη συμβολική εικόνα η έννοια του Ιαπωνικού ιδεογράμματος amae ως «μητέρα» μπορεί να θεωρηθεί η οικογένεια, η κοινωνία, το έθνος, η Πατρίδα κλπ. Πάντοτε η «μητέρα» χαρακτηρίζεται για τη μεγαθυμία της για το παιδί της, αλλά και το παιδί νοιώθει τη μεγαλύτερη ασφάλεια και στοργή μέσα στην αγκαλιά της.

Αυτή είναι η βάση των σχέσεων και δεσμών σε ένα όλο. Βεβαίως, αυτό θα έλεγε κανείς στην ιδανική μορφή των σχέσεων. Αυτό όμως πρέπει να είναι και ο σκοπός κάθε συνανήκειν. Η τέλεια και ιδανική σχέση που πρέπει να επιδιώκεται για κάθε σύνολο. Αυτό είναι και το γενικότερο κλίμα στην κουλτούρα της Άπω Ανατολής. Αυτό το πνεύμα ανέδειξε την Ιαπωνία σε Οικονομική Υπερδύναμη.

Και άλλοι λαοί σε συγκεκριμένες περιπτώσεις δείχνουν τέτοιο πνεύμα συνύπαρξης. Όπως η Γερμανία κατά τη φάση της δικής της ανασυγκρότησης μετά την ήττα της στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Και η Ελλάδα μας αρκετές φορές, όταν χρειάστηκε έδειξε αξιοθαύμαστη σύμπνοια και αυτοθυσία. Όλοι οι αγώνες, πλην των εμφυλίων συρράξεων, είχαν θαυμάσια αποτελέσματα ακριβώς, όταν υπήρχε αλληλοκατανόηση και όχι εγωτισμός και διχόνοια.

Στη γενική περίπτωση, όταν ομονοούν οι άνθρωποι μόνον κάτω από βάρος της απειλής και του φόβου, αλλάζει συνεχώς η μορφή και περιεχόμενο συνύπαρξης και δεν το αντιλαμβάνονται τα μέλη της κοινωνίας. Όταν ο φόβος εκλείψει χάνεται η εμπιστοσύνη. Τότε υπερισχύει το προσωπικό συμφέρον από το γενικό. Είναι τότε που δεν παράγεται θετικό έργο. Τότε όλοι είναι δυσαρεστημένοι. Από εκεί και πέρα αρχίζουν κάθε είδος δεινών.

Η αλήθεια είναι διαστρεβλωμένη και η πραγματικότητα ερμηνεύεται κατά περίπτωση. Η λανθασμένη πραγματικότητα οδηγεί σε λανθασμένες λύσεις και αποφάσεις. Οι βουλήσεις αποκλίνουν και αντιτίθενται αλλήλους. Τα συναισθήματα είναι αρνητικά. Η συνοχή μηδενίζεται. Ο οργανισμός στο σύνολό του παραλύει και η ανησυχία πλανιέται παντού. Μήπως και η κατάσταση της Ελλάδας μας δεν έχει φθάσει, σε κάποιες περιπτώσεις, στο θλιβερό αυτό σημείο και τα αίτια τότε αναζητούνται αλλού!!

Αλληλοκατηγορίες και ευθύνες πλανιόνται στο κεφάλι μας. Κανένας δεν είναι αισιόδοξος για το αύριο. Τότε δεν εμπιστευόμαστε κανέναν. «Όλοι είναι κλέφτες, απατεώνες, «λαμόγια»! Πλημμύρισε η ελληνική γλώσσα με νέες εκφράσεις! « Εκείνοι φταίνε». «Εκείνοι που τα έφαγαν». «Από εκείνους να τα πάρουν πίσω». Μα ποιος θα τα μαζέψει; Το κράτος! Οι πολιτικοί! Αραγε εμείς δεν έχουμε ευθύνη; Όταν ψηφίζαμε, ψηφίζαμε τον καλύτερο ή εκείνον που θα μας εξυπηρετούσε το δικό μας αίτημα!

Διαισθανόμαστε ότι εάν ένας μηχανισμός είναι παράλυτος, τότε όλα τα κύτταρα είναι άρρωστα. Ξέρουμε ότι όταν έστω και ένα επί μέρους όργανο δεν συνεργάζεται λειτουργικά μέσα στο σύνολο τότε όλο το σύνολο υποφέρει. Τότε και όλα τα λοιπά όργανα με τη σειρά τους ασθενούν. Αρμονικό σύνολο υπάρχει και λειτουργεί μόνον, όταν το κάθε μέλος βιώνει και λειτουργεί μέσα στα καθήκοντά του και μέσα στο πλαίσιο της ομάδας.

Μόνον όταν τα μέλη της κοινωνίας έχουν ενστερνισθεί την υπευθυνότητα της θέσεως τους και γνωρίζουν τους ρόλους τους και τις υποχρεώσεις τους, αλλά προπαντός, όταν τα εφαρμόζουν, μόνον τότε μπορεί να υπάρξει θετικό αποτέλεσμα. Τότε παράγει ολιστικό έργο η Κοινωνία. Τότε ευημερούν όλοι. Τότε θα είναι ικανοποιημένοι όλοι ή έστω οι περισσότεροι. Αν όμως δεν υπάρχει η εμπιστοσύνη μεταξύ των μελών. Όταν οι βασικές αρχές της κοινωνίας (Νόμοι της Πολιτείας) καταπατούνται και παραβιάζονται κατά το δοκούν ή όταν εκείνοι που κυβερνούν δε θεωρούν και δεν αισθάνονται τα μέλη της Κοινωνίας, ως δικά τους μέλη, ανεξάρτητα κομματικής τοποθέτησης, τότε ουσιαστικά δεν υπάρχει κοινωνία, αλλά απλά σαν όνομα και μόνον.

Μόνο με σωστές σχέσεις (=Αξίες) των μελών μπορούν να αποδώσουν την επιδιωκόμενη αντοχή της στις δυσκολίες. Το πώς όμως επιτυγχάνεται μια τέτοια ρύθμιση σχέσεων μεταξύ πολιτών και κοινωνίας, αλλά και μεταξύ των μελών! Δεν έχει βρεθεί το απόλυτο φάρμακο, η πανάκεια και φαίνεται ότι είναι μακριά ακόμη η εποχή που θα υπάρξει μια τέτοια ιδανική πολιτεία (ας θυμηθούμε και την ουτοπική Πολιτεία του Πλάτωνα). Απόλυτη συνταγή δεν υπάρχει. Ευτυχώς ο άνθρωπος είναι επιδεκτικός Ολιστικής Παιδείας.

Είναι πάρα πολλοί οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται η σωστή εσωτερική σχέση των μελών. Τοπικοί, εθνικοί, πολιτισμικοί, ιστορικοί και τόσο άλλοι παράγοντες, που ο καθένας τους είναι τόσο πολύπλοκος και ευμετάβλητος δεν προσδιορίζεται εύκολα, αλλά επηρεάζουν κατά ποικίλο και απροσδιόριστο λόγο τη σύνθεση της Κοινωνίας.

Εντούτοις, όμως, υπάρχουν κάποιες βασικές αρχές που έχουν προκύψει από τη μέχρι τώρα εμπειρία της ιστορικής διαδρομής της ανθρώπινης κοινωνίας.

Φαίνεται και πολύ λογικό ότι μόνον εκείνοι οι ηγέτες που κατόρθωσαν να πείσουν τα μέλη του συνόλου ότι συνιστούν μια **ενιαία μονάδα πέτυχαν την προσδοκώμενη συνοχή**. Δεν συζητάμε στο σημείο αυτό τις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες υπήρξε υποχρεωτικός καταναγκασμός, λόγω επιβολής απόλυτης βίας. Αυτές οι περιπτώσεις σε πολλές περιπτώσεις είναι, αλλά προπαντός **ήταν** λυσιτελείς. Σήμερα που το άτομο αναβαθμίστηκε σε πρόσωπο και η ανθρώπινη ύπαρξη έχει πάρει ουσιαστική πρώτη αξία, η προσωπική βούληση παίζει σπουδαιότατο ρόλο. **Δεν είναι δυνατόν να υπάρξουν σχέσεις και δεσμοί που να μη γίνονται αποδεχτά από τα μέλη της κοινωνίας.**

Το άτομο, ως ενεργό μέλος δημοκρατικής Πολιτείας πρέπει να αποκτήσει ικανότητες συνοχής, που πολύ εύστοχα στην ελληνική γλώσσα λέγονται αρετές με τη θέλησή του. Η Δημοκρατία συνιστά την πιο λεπτή και ευαίσθητη επινόηση πολιτεύματος του ανθρώπινου πνεύματος για την κοινωνική ζωή, καθόσον δημιουργεί συνθήκες αποκέντρωσης και διάχυσης της εξουσίας. Είναι το πιο αποτελεσματικό όπλο που έχει επινοήσει ο άνθρωπος για να αντιμετωπίσει την **αφροσύνη και την αλαζονεία**, που παράγει **κάθε υπερβολή**. Συνιστά το κορυφαίο πολίτευμα του αρίστου μέτρου, της ταπεινότητας και της συμμετοχικότητας του ατόμου.

Η **Δημοκρατία** είναι μία εξελικτική διαδικασία πάντα "εν κινήσει" που δεν είναι ολοκληρωμένη ποτέ. **Συνιστά τη ζωική δύναμη κάθε κοινωνικού συνόλου.** Πρέπει καθημερινά να αποδεικνύει ότι είναι "ζωντανή" και πάντα ενεργή. Ως «ζωντανός οργανισμός» **συνιστά μία αέναη διεργασία που μοιάζει με ροή ευθύνης σε ρόλο ενέργειας για την τήρηση ζωντανής της Πολιτείας.** Δημοκρατία είναι ένα **διαρκές άλγημα και πρόταγμα όλων των μελών της** για να αποδώσει άνθη και καρπούς σε πεδία, όπως ήθη, ίσες ευκαιρίες και ανώτερες μορφές **αλληλεπίδρασης των ανθρώπων σε πεποιθήσεις και θρησκευτικά πιστεύω, σε κάθε πτυχή του δημόσιου και ιδιωτικού βίου.**

Το δημοκρατικό ιδεώδες σημαίνει **αυτοκυβέρνηση, ήτοι απαιτεί αυτοοργάνωση, αυτονομία, αυτοδιαχείριση και συνευθύνη στα πάντα.** Απαιτεί πολίτες **σώφρονες αγαθούς,** ώστε να δικαιούνται μερίδιο στη διακυβέρνηση της χώρας. **Απαιτεί περισσότερα από όσα είναι συχνά διατεθειμένοι να δώσουν οι πολίτες.** Δεν σημαίνει **μακαριότητα, ηρεμία, ακινησία και πλήρωση.** Ποτέ οι δημοκρατικές κατακτήσεις δεν είναι **απόλυτα προστατευμένες.** Απαιτείται συνεχής ανησυχία και ακοίμητη εγρήγορση. Σε ένα **κακό δημοκρατικό γίγνεσθαι ακόμη και οι ενάρετοι πολίτες δεν μπορούν να δρουν προς όφελος του συνόλου!**

Σήμερα, η παγκοσμιοποιημένη ποικιλόμορφη **δημοκρατία** αντιμετωπίζει συνεχώς και νέους κινδύνους. Η **ανθρώπινη προσωπικότητα έχει τεθεί σε δευτέρα μοίρα έναντι του εμπορικού κέρδους.** Η **μαζική κουλτούρα έχει κυριαρχήσει της πνευματικής καλλιέργειας.** Οι φοβερές ανισότητες σε συνδυασμό με την ακραία ατομοκρατία ενισχύουν τη **βαρβαρότητα.** Η αγωγή με την κάθετη διδασκαλική έννοια έχει χάσει σημαντικό μέρος από την αίγλη της και την ουσία της, λόγω οριζόντιας διάδοσης καταγιγισμού πληροφοριών και μηνυμάτων μέσω των κάθε είδους Μ.Μ.Ε. και διαδικτύου.

Εκτιμάται, ως απόλυτα επιτακτική μία **κοπερνίκεια στροφή στην όλη παιδεία,** ώστε να καλλιεργηθεί μεταξύ των πολιτών που λειτουργούν ως μέλη δημοκρατικής πολιτείας **ένα πνεύμα αδελφοσύνης, όμοιο με εκείνο της αρμονικής οικογένειας.** Μόνον σε πνεύμα αδελφοσύνης βρίσκουν νόημα και μπορούν να εξισορροπηθούν με δίκαιο τρόπο οι αγεφύρωτες διασπαστικές τάσεις, που προκαλούνται κατά την εφαρμογή της **ατομικής ελευθερίας και ισοτιμίας** (βασικές αξίες της Δημοκρατίας). Καθόσον, αναδύονται πάντα αντικρουόμενες συνιστώσες, όπως η **διαφορετικότητα, η ατομικότητα, η συγκρισιμότητα και τόσα άλλα δικαιώματα και αγαθά.**

Σε καμιά περίπτωση η προσωπικότητα κανενός μέλους δεν πρέπει να στραγγαλίζεται. Αντίθετα πρέπει να γίνεται **κατάλληλος χειρισμός, ενσωμάτωση και ορθή παροχέτευση για παραγωγή έργου συνολικού έργου.** Η **κάθε μονάδα, άτομο, παίζει το δικό της ρόλο.** Έχει την ισχύ της και μπορεί να συμβάλει στην όλη προσπάθεια, αλλά προϋποθέτει να υπάρξει και αντίστοιχο κίνητρο. **Μόνον όταν το πρόσωπο φθάσει στο σημείο να θεωρεί την συμμετοχή του, ως καθήκον και μάλιστα να το εκπληρώνει με πίστη και ευχαρίστηση.** Τότε υπάρχει και η πιθανότητα να φθάσει στο σημείο της αυτόματης ενέργειας, η οποία και πιο εύκολη φαίνεται, αλλά και το κυριότερο αποδίδει ευχαρίστηση και ικανοποίηση.

Τότε αναδύεται το υπέροχο συναίσθημα που απορρέει από την εκτέλεση του καθήκοντος που συνιστά το ύψιστο ηθικό εισόδημα.

Τα προβλήματα που προκύπτουν είναι τεράστια και ας φαίνονται απλά και αυτονόητα.

• Πως θα γίνει ο **προσανατολισμός της ατομικής βούλησης προς το γενικό καλό** και μάλιστα ενάντια του **ατομικού συμφέροντος!**

• Πως θα δεχθεί το άτομο να **καταβάλει μεγάλη σχετική προσπάθεια** για να εξοικειωθεί με την ιδέα ότι **από το γενικό καλό θα απορρέψει και το καλύτερο ατομικό συμφέρον!** Πως θα πεισθεί το άτομο ότι **κάποιο μελλοντικό συμφέρον είναι δυνατόν να είναι πιο επωφελές!**».

• Πως η **υποχρέωση για καταβολή προσπάθειας** και παραγωγή συλλογικού έργου μπορεί να λάβει την εικόνα του **καθήκοντος**, το οποίο είναι αδήριτη ανάγκη και **άκαμπτο**.

Τέτοια και άλλα πολλά παρεμφερή προβλήματα ανακύπτουν που δεν αντιμετωπίζονται απλά σε μια θεωρητική βάση, αλλά απαιτούν και **Πράξη προπαντός**, που είναι συνεχής, κοπιώδης και ανηφορική πορεία. **Τα αποτελέσματα δεν είναι ορατά** από τα πρώτα βήματα. Έρχονται πολύ αργότερα και ίσως ποτέ! **Απομένει η διαδικασία η επίπονη, που μόνον ίσως είναι το ταξίδι, που και αυτό αβέβαιο και μακρινό.**

Είναι απλούστατα ο **στίβος της Ολιστικής Παιδείας και Ανδραγωγίας**. Είναι η **διαρκής προετοιμασία για τον αγώνα της ζωής**, είναι η **άθληση του ολυμπιονίκη που μπορεί να ευοδωθεί**. Αλλά **ενδέχεται να μείνει προετοιμασία και μόνον**. Μπορεί, όμως, να **δώσει την κορυφαία εκείνη ηθική ικανοποίηση της πλήρωσης που ζητάει κάθε ανθρώπινο πλάσμα**. Το συναίσθημα της **αυτοπραγμάτωσης** που είναι και η κορυφαία όχι ανάγκη αλλά **στάθμη ζωής και στόχος του ανθρώπου**. Η **υπέρτατη στάση ζωής**. **Φάση πληρότητας και δημιουργίας αυτοφουούς**, που όλη ενέργεια του ανθρώπου **αποδίδεται στο σύνολο**.

Είναι **μακρύς και δύσκολος δρόμος**, αλλά είμαστε υποχρεωμένοι να τον περπατήσουμε με την ελπίδα να βρούμε κάποιο νόημα στην **προσπάθεια που κάνουμε**. Φαίνεται **ανέφικτος στόχος**. Πρέπει όμως να γίνει **στοίχημα ζωής μας**. Σε κανέναν **δεν επιτρέπεται ο μηδενισμός των στόχων υπάρξεώς του**.

Οφείλουμε να ελπίζουμε σε ένα καλύτερο αύριο. Δεν σταματά η ζωή σε εμάς. Όπως δεν σταμάτησε σε κείνους που τόσα μας άφησαν και εμείς τους ευγνωμονούμε. Ασχέτως αν κάποιοι τους αγνοούν. Ας αρχίσουμε από τώρα να βρούμε το **κίνητρο να ξεκινήσουμε**. Αυτή, ίσως, είναι η **μεγάλη απόγνωση που αναδύεται γύρω μας**. Ίσως τότε μέσα μας πούμε ότι **κάτι κάναμε και εμείς**. **Μείναμε στη θέση μας και αγωνιστήκαμε**.

Ας αναζητήσουμε κάποια **πρότυπα**. Όχι σαν αρχέτυπα και απαράβατα, αλλά ως **ερεθίσματα και κίνητρα για δράση**. Τέτοια η ιστορία του Ανθρώπου είναι γεμάτη. Ας τα δούμε με ειλικρίνεια.. Ας μη σταθούμε στις αδυναμίες τους. Ας δούμε τα θετικά σημεία. Να μη είμαστε μεμψίμοιροι. Ούτε μηδενιστές, δηλαδή νεκροί από τώρα.

Αντίθετα, ας μείνουμε μαχητές της ζωής μέχρι την τελευταία στιγμή και με την έσχατη ικμάδα των δυνάμεων μας. Ας βάλουμε **ένα κοινό στοίχημα!**

Ο Άνθρωπος κινείται, δραστηριοποιείται, αναπτύσσεται και εξελίσσεται μέσα σε μια διαδρομή άκρως πολύπλοκη. Απειροί παράγοντες επιδρούν στην ανάπτυξή του και μάλιστα με ποικιλότροπο και με απρόβλεπτο ρόλο και διαφορετικότητα. Είναι εκείνος ο τρόπος που **βλέπουμε στη Φύση**. Ο Κόσμος της **ποικιλίας και της διαφορετικότητας**, ο οποίος όμως **συνθέτει ένα σύνολο αρμονικό σε αφάνταστο βαθμό, ώστε να ονομαστεί Κόσμος**, παρά ότι μέσα του υπάρχει μια **συνεχής και αδιάλειπτη πάλη, αντίρροπων και αντίθετων στοιχείων και δυνάμεων!** **Παρά ταύτα για εκατομμύρια χρόνια παραμένει πάντα ...Κόσμος!**

Ο δικός μας Κόσμος, στον οποίο ζουν και ενεργούν όλοι οι άνθρωποι...

Δημήτρης Μπάκας
01 Μαρ 2024